
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

*Павловська Наталія Володимирівна,
докторант Київського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

На сьогоднішній день серед вчених-конституціоналістів немає єдності не тільки у визначенні самого поняття конституційно-правової відповідальності, але і всамому визначенні даного виду відповідальності. Чинні конституційні норми знаходяться на стику трьох видів соціальних норм: політичних, моральних і юридичних. Конституційно-правова відповідальність як категорія соціальної відповідальності поєднує в собі політичну, моральну та юридичну відповідальність. Саме на конституційному рівні втілюється єдність цих видів відповідальності, і вирішуються проблеми усунення протиріч між ними, що виявляються в окремих випадках реалізації конкретних видів юридичної відповідальності.

Дискусійним в науці конституційного права є питання про сутність і поняття конституційно-правової відповідальності. Це пов'язано з тим, що поняття конституційно-правової відповідальності має спиратися на загальнотеоретичне поняття юридичної відповідальності, що також, викликає протиріччя серед вчених.

Конституційно-правова відповідальність, на нашу думку, це відповідальність за неналежне здійснення публічної влади. Це пов'язано із предметом конституційного права, в рамках якого, особливе значення мають відносини, що виникають у процесі реалізації органами державної влади своїх непосредних прямих повноважень. Щодо правового статусу особи, конституційне право регулює здійснення політичних прав громадян України; всі інші питання правового статусу особи регламентуються нормами інших галузей права, конституційне право встановлює лише їх основи. По суті, мова може йти про конституційно-правову відповідальність вищих посадових осіб органів державної влади, законодавчих і виконавчих органів державної влади, а також окремих посадових осіб. Відповідальність органів місцевого самоврядування

та посадових осіб цих органів також є конституційно-правовою і, повинна розглядатися в рамках конституційного права. Тому, стосовно відповідальності посадових осіб органів публічної влади та органів місцевого самоврядування, політичних партій більш правильно було б говорити не про конституційно-правову, а про публічно-правову відповідальність. Але ж більшість науковців розглядають ці терміни як тотожні.

Метою конституційно-правової відповідальності є охорона і забезпечення нормального порядку здійснення публічної влади, слідування органів і посадових осіб, що беруть участь у здійсненні публічної влади, приписам норм Конституції України і конституційно-правового законодавства, попередження (превенція) зазіхань на порядок здійснення публічної влади. [1, 33]

На наш погляд, якщо посилалися на аналіз зарубіжного досвіду в цій області, для подальшого становлення й розвитку інституту конституційно-правової відповідальності, необхідне прийняття окремого Закону України «Про публічно-правову відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування та їх посадових осіб», що встановлює би загальні положення публічно-правової відповідальності. Однак прийняття з цього питання конституційного закону, як пропонує Н.М. Колосова, на жаль, неможливо, оскільки цього не передбачає Конституція України. [2, 12]

Змістом нормативно-правового акту, що регулює дані питання, повинні стати такі положення:

- загальний характер публічно-правової відповідальності, поширення його на всі без винятку органи публічної влади (державної влади та місцевого самоврядування), введення публічно-правової відповідальності політичних партій;
- чітко визначений зміст поняття «іммунітет, індемнітет органу державної влади, його членів, посадових осіб», межі цього іммунітету і механізм його позбавлення, встановлення публічно-правової відповідальності більш широкого кола посадових осіб - усіх осіб, що здійснюють публічну владу;
- вичерпний перелік підстав для застосування заходів відповідальності, докладне регулювання всіх елементів складу конституційного делікту;
- санкції публічно-правової відповідальності, при цьому необхідно розширення існуючого сьогодні обсягу конституційно-правових санкцій;
- перелік органів, уповноважених на вчинення необхідних дій, спрямованих на встановлення ознак діяння, що тягне настання публічно-правової відповідальності, форму і зміст зазначених дій;
- чітке розмежування на умисні та необережні дії, що тягнуть настання відповідальності;
- детальне регулювання процесуального порядку застосування заходів публічно-правової відповідальності;
- гарантії прав посадових осіб і органів державної влади та порядок оскарження вчинених щодо них дій;
- строки набуття чинності цього закону до вступу на посаду органів і посадових осіб, що підпадають під дію його норм;
- підстави і форми звільнення з посади недієздатних посадових осіб та осіб, які втратили довіру виборців та українського народу.

Література:

1. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України. -К., 2009. С. 37
2. Колосова Н.М. Конституционная ответственность: природа, особенности, структура. Монография. –М., 2005. С. 12.